

OGRÓD ROŚLIN LECZNICZYCH INSTYTUTU PRZEMYSŁU ZIELARSKIEGO W POZNANIU

Instytucją, w ramach której działa Ogród Roślin Leczniczych, jest Instytut Przemysłu Zielarskiego w Poznaniu. Ogrodem kieruje doc. dr hab. Jan Kozłowski, kierownik Zakładu Botaniki IPZ. Personel Ogródu: pracownicy naukowo-badawczy: dr inż. Mirosława Hołyńska — adiunkt i mgr Barbara Maszner oraz mgr Danuta Szczyglewska, 4 pracowników inżyniersko-technicznych, 5 pracowników obsługi.

Historia ogrodu

Ogród Roślin Leczniczych został założony w roku 1947, jako jedna z pierwszych jednostek organizacyjnych Instytutu powołanego dekretem z dnia 5 września 1947 roku. Ogród umiejscowiono w Plewiskach koło Poznania w parku podworskim, który powstał w XIX wieku i utrzymany był w stylu angielskim. W parku tym przeprowadzono niezbędne prace porządkowe, które umożliwiły zapoczątkowanie gromadzenia kolekcji roślin leczniczych. W roku 1950 zakończono budowę szklarni przystosowanej do gromadzenia roślin egzotycznych. Ogród Roślin Leczniczych od początku swego istnienia stał się bazą dostarczającą do badań roślin, surowców i nasion używanych w zielarstwie. Założycielem ogrodu był prof. dr Wacław Strażewicz. W roku 1950 kierownictwo ogrodu przejął doc. dr Marian Nowiński, a w roku 1963 doc. dr hab. Jan Kozłowski. Ogród Roślin Leczniczych organizacyjnie wchodzi w skład Zakładu Botaniki Instytutu Przemysłu Zielarskiego w Poznaniu.

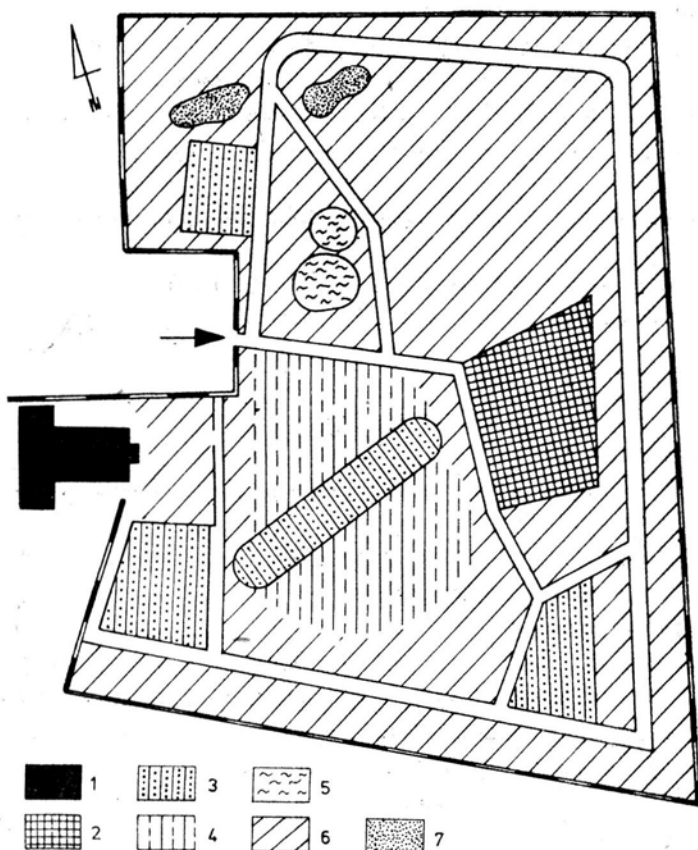
Położenie i powierzchnia zajmowana przez Ogród

Ogród Roślin Leczniczych w Plewiskach koło Poznania zajmuje obszar o powierzchni 3 ha. Położony jest na terenie równinnym, płaskim. Otoczenie ogrodu stanowią pola uprawne i wiejskie zabudowania gospodarcze. Położenie geograficzne Ogródu jest następujące: szerokość geogr. północna $52^{\circ}22'$, długość geogr. wschodnia $16^{\circ}48'$, wysokość nad p. m. 84 m.

Gleba i klimat

Ogród Roślin Leczniczych w Plewiskach znajduje się na obszarze moreny dennej, na pograniczu stadium leszczyńskiego i poznańskiego zlodowacenia bałtyckiego. Glebę zalicza się do typu gleb pławych, wytworzonych z gliny zwałowej

moreny dennej. W wierzchnich poziomach występuje piasek gliniasty. Zalega on na płytko występującej glinie słabo spiaszczonej.

Ryc. 1. Plan Ogrodu Roślin Leczniczych Instytutu Przemysłu Zielarskiego w Plewiskach k/Poznania
1 — szklarnie, 2 — system, 3 — poletka doświadczalne, 4 — rośliny roczne, 5 — rośliny wodne, 6 —
drzewa i krzewy, 7 — rośliny skalne

Zwierciadło wód gruntowych na terenie ogrodu jest wyrównane i należy je uznać za wysokie. Wahania między stanami najniższymi w latach suchych i najwyższymi w latach mokrych wynosiły około 1,5 m.

Klimat charakteryzują następujące dane (na podstawie dwudziestoletnich obserwacji): średnia temperatura roku wynosi $+8,69^{\circ}\text{C}$, najniższa temperatura jaką zanotowano wynosiła $-28,7^{\circ}\text{C}$ w lutym 1963 roku, natomiast najwyższa temperatura wynosiła $37,5^{\circ}\text{C}$ w lipcu 1959 roku. Średnia roczna ilość opadów wynosi 525,5 mm. Liczba dni z pokrywą śnieżną waha się od około 30 do ponad 100 dni.

Kolekcje roślinne

Zebrane w kolekcji żywe rośliny liczą prawie dwa tysiące gatunków i odmian. Są to w przeważającej części rośliny używane w lecznictwie zarówno oficjalnym jak i ludowym. W ogrodzie wydzielono następujące grupy roślin:

- dział systematyczny złożony z roślin leczniczych obejmujący 550 gatunków,
 - dział roślin leczniczych o specyficznych wymaganiach siedliskowych obejmujący 150 gatunków bylin,
 - dział roślin jednorocznych obejmujący około 500 gatunków,
 - dział drzew i krzewów liczący około 100 gatunków,
 - dział poletek doświadczalnych, gdzie prowadzone są badania nad uprawą roślin leczniczych aklimatyzowanych a także krajowych, pochodzących ze stanu naturalnego,
 - dział roślin egzotycznych obejmujący około 300 gatunków (szklarnię o powierzchni 250 m²),
 - dział roślin skalnych obejmujący około 100 gatunków.
- Ogród otwarty jest w dni robocze od godz. 8⁰⁰ do 15⁰⁰ przez cały rok.

Zbiory ogrodu

Ogród Roślin Leczniczych Instytutu Przemysłu Zielarskiego dysponuje następującymi zbiorami:

- zielnik złożony zasadniczo z roślin zielarskich liczy około 3 tysięcy arkuszy,
- zbiór próbek surowców zielarskich krajowych i z egzotycznych krajów liczy ponad 500 prób,
- zbiór nasion głównie roślin leczniczych składa się z około 15 tysięcy próbek.

Ogród nie posiada własnej wydzielonej biblioteki, gdyż w Instytucie działa biblioteka centralna, dysponująca ponad 10 tysiącami tomów książek i 200 tytułami czasopism, w liczbie których znajdują się także książki i czasopisma dotyczące zagadnień interesujących ogród.

Działalność naukowa

Ogród Roślin Leczniczych gromadzi gatunki roślin, które mają zastosowanie w lecznictwie krajowym i światowym. Rośliny te są bazą dostarczającą surowców zielarskich do badań z zakresu fitochemii i chemotaksonomii. Prowadzone są także badania i obserwacje rozwoju roślin leczniczych ze stanu naturalnego i aklimatyzowanych w Polsce w warunkach upraw zarówno w gruncie jak i w hydroponikach w szklarniach. W oparciu o materiały nasienne prowadzone są badania nad biologią kiełkowania nasion roślin leczniczych i opracowywane są metody oceny żywotności nasion w warunkach laboratoryjnych. Na tej podstawie opracowywane są normy dla materiałów siewnych roślin zielarskich.

Ogród Roślin Leczniczych wydaje corocznie od początku swego istnienia Index Seminarium, na podstawie którego prowadzona jest wymiana nasion z około 350 ogrodami botanicznymi na świecie.

Z kolekcji Ogrodu korzystają także plantatorzy ziół, studenci farmacji i uczniowie szkół.